

UDK: 336.741.232: 368.031.9: 371.15 (4-672EEZ):368.86

PROPISI EVROPSKE UNIJE

SOLVENTNOST OSIGURAVAČA PREMA DIREKTIVAMA EU

Prva direktiva Solventnost I doneta je pre skoro 40 godina s ciljem da ujedini tržište osiguranja u EU i uspostavi bolju zaštitu potrošača. Evropski parlament približava se novom cilju – primeni direktive Solventnost II, svestan da se njenim donošenjem sva otvorena pitanja ipak neće rešiti.

Direktiva je zamišljena da pomogne osiguravaču u lakšem poslovanju na jedinstvenom tržištu osiguranja i boljem pristupu potencijalnim osiguranicima, te da mu pruži pomoć u rešavanju postavljenih odštetnih zahteva. Od osiguravača se očekuje da ugovaraču osiguranja pomogne da identifikuje rizike koji mogu ugroziti osiguranika, kao i u donošenju ispravnih odluka pri zaključivanju ugovora o osiguranju.

Direktiva treba da omogući osiguravaču da utvrdi kojim je rizicima izložen, te da predvidi koliki je kapital potreban za naknadu budućih i neizvesnih šteta. Kod prvog stuba neophodno je da osiguravač utvrdi svoju solventnost. Drugi stub pomaže mu u upravljanju rizicima (risk menadžment). Treći stub se odnosi na transparentnost rada osiguravača. Od njega se očekuje da obelodani s kojim se rizicima susreće i kolika je njegova kapitalna sposobnost. Striktna primena Direktive smanjiće opasnosti kojima je osiguravač izložen budući da je predviđen veći nadzor nad njegovim radom.

Primena Direktive više je puta odlagana. Mada se očekuje da će na snagu stupiti početkom 2014. godine, mnogima je već sada jasno da njena celovita primena tada neće započeti. Biće neophodno da se dorađuje. Konstrukcija Direktive je dobra, ali je treba dopuniti. Rečeno je i da je cilj Direktive uspostavljanje nadzora nad rizicima, što ima smisla samo ako risk menadžment može da postigne sledeće: da poznaje rizike na osnovu raspoloživih informacija i drugih okolnosti s kojima se susreće. Potrebno je doneti odluku da li da rizike prihvati, prenese na drugog itd. Zbog toga se smatra da regulativa u većoj meri treba da ima harmonizovan pristup ovom problemu.¹ S druge strane, korisno je što Direktiva uvodi čvršću disciplinu za osiguravače.

¹ Solvency III: the next episode; <http://www.insiderquarterly.com/solvency-iii->, 13.11.2012.

Takođe je rečeno da Direktiva može prikriti ili minimizirati neke rizike, pri čemu delatnost osiguranja može izložiti opasnostima, slično onome što se dogodilo bankama u skorašnjoj svetskoj ekonomskoj krizi.² Donošenje direktiva (solvency) rađeno je po uzoru na svetsku bankarsku regulativu (Basel I i II). Nova regulativa (Basel III) zahteva od banaka da trostruko povećaju osnovni kapital.³ Basel III zahteva od banaka strožu disciplinu, međutim, nije sigurno da li će one razumeti rizike kojima su izložene. Ne sme se izgubiti iz vida recipročni uticaj koji postoji između direktiva Basel III i Solvency II, budući da su osiguravači institucionalni investitori u hartije od vrednosti koje banke izdaju.⁴

Ponovo se ističe potreba za unapređenjem risk menadžmenta. Direktiva je posvetila previše pažnje Stubu I (kvantitativno modeliranje), umesto Stubu II (kvalitativan pristup risk menadžmentu). Nastala je „modelmanija“. Međutim, modeli ne mogu da predvide budućnost, već samo moguću izloženost rizicima. Često se i pogrešno razumeju. Modeliranje katastrofa zapravo liči na „operaciju mozga gvozdеноm testerom“.⁵ Kvalitativno modeliranje zavisi od kulture preuzimača rizika koja zahteva poštovanje rizika i njegovo stalno analiziranje. Preuzimanje rizika mora se zasnivati na zacrtanim principima koji predstavljaju rukovodeću osnovu u svakoj osiguravajućoj kući.

Postavlja se pitanje kada će se iz Solventnosti II preći u Solventnost III.⁶ Prave se poređenja – Basel III i Solvency II, a zaključci koji se donose uglavnom su nepovoljni.

Sredstva kojima su banke morale da raspolažu bila su nedovoljna. Nedostatak Solventnosti II tiče se katastrofalnih rizika. Takođe se ukazuje da u Direktivi ne postoji rešenje za nelikvidne premije (illiquidity premiums) u životnom osiguranju. Kad se Direktiva naposletku primeni, izbiće na videlo nerešena pitanja, nedostajući elementi, kao i spoljašni faktori, što može ukazati da je Solventnost III već na pomolu.

Dr Zoran D. Radović

2 Franklin (Tod) Montras, Solvency III, March 2011, General Re Corporation

3 Reuters „Broader focus sought in G-20 fiscal meeting“, International Herald Tribune, 3-4. novembar 2012.

4 Deutsche Bank Research, 22. septembar 2011, www.dbresearch/.../PROD0000000002

5 Franklin (Tod) Montras.

6 <http://solvencyiiwire.com/when-solvency-ii-becomes-solvency-iii/3572>, 15.11.2012.